

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.
 Pentru economi numai 4 cor. pe an.
 Pentru România pe an 15 Lei.
 Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă cu prețuri foarte moderate.
 Abonamentele se plătesc înainte.
 Apare în fiecare Sâmbătă.

Viața în Munți.

Știrile asupra adunărilor populare din munți, au apărut în unele foi nițel greșite. Lucrul stă așa, că pe 30 Sept. s'a fost convocat adunare la Zlatna, iar pe 1 Oct. la Bucium și pe 2 Oct. la Abrud-sat. Tustrele au fost oprite de organele administrative. Contra primei opreliști s'a dat recurs la ministrul de interne prin dl Dr. Stefan C. Pop, deputat, și fruntașii de acolo, iar contra opreliștii a 2-a s'a dat recurs telegrafic prin convocatorul aceleia și soții săi, contra opreliștii adunării din Abrud-sat, încă nu s'a știu ce s'a făcut.

Adunarea din Bucium, conceasă de ministru, în urma recursului, tot nu s'a putut ținea la termenul pus, din pricina întârzierii răspunsului, ci s'a pus de nou pe 3 Oct., la 10 ore a. m. când s'a și ținut în curtea băncii „Detunata” din Bucium-șasa, luând parte popor în număr de peste o mie din Bucium-e și comunele învecinate: Mușca, Lupșa și Mogoș, și inteligența românească din Abrud, reprezentată prin doamnele: Ana Filip, Elvira Dr. Pop, Sabina Dr. Borzila, Ana Gomboș, dăoara Alma Damian și domni: Dr. Laurențiu Pop, Dr. Georg David, Dr. Enea Nicola, Iosif Gomboș, Ioan Simu, Petru Macaveiu, Silviu Lazar, Iustin C. Juga, etc.

Pe deputatul Dr. St. C. Pop la venirea sa dinspre Abrud l'au întâmpinat trăsuri și călăreți, însoțind-l între urale până la locul adunării în B.șasa, unde l'a salutat în numele poporului, ce-l aștepta, unul din preoții Buciumului.

Era o mișcare neobișnuit de mare și viuă, pe lângă tot timpul scurt de pregătire și vremea ploioasă și urită.

Adunarea s'a deschis aproape de 11 ore a. m., după-ce a venit în adunare și deputatul Dr. St. C. Pop, invitat prin un comitet de 15. La masa biroului iau loc: presidentul Alex. Danciu, preot; notarii: Candin David, cand. de adv., Brutus Macaveiu, stud. de med.; deputatul Pop; preotul Arton M. Popa, presidentul clubului comunal, și corespondenții: Ioan Simu (Unirea), Iustin C. Iuga (Caz. Trans.) și pe-aci, incognito, și eu corespondentul „Libertății”.

După deschiderea adunării, preotul Ar. M. Popa, începând din explicația conceptului „stat constituțional” și făcând aplicare la noi, istorisește, cum s'a pus la cale și prin cite peripecții a trecut adunarea aceasta, până când în fine am ajuns a o putea ținea.

Să da apoi cuvântul dlui deputat Dr. Pop, care, urcând pe o masă, desfășurând într'un stil popular, cu multă pricepere și căldură, politica poporului românesc, mai ales dela 1791, dela „Supplex Libellus Valachorum” încoace. E ascultat cu multă dragoste și întrerupt adese de aprobările marelui public, care e purtat mai bine de o oră prin trecutul viros al poporului român din patria noastră. Dsa a spus că ceea-ce s'a petrece azi în țară, e o repetare a istoriei, o repetare a unor întâmplări la fel, din trecut. „De cite-ori Domnitori au voit — zice dsa — să ușureze și îmbunătățească ceva în soartea poporului de rînd, nemeșii s'au pus în împotrivire față cu planurile lui, împedecându-l. Așa s'a întâmplat la 1848, așa să întâmplă și azi... A ară-

tat mai departe deșertăciunea luptei ce să da de capii politicii maghiare pentru a băga comanda ungurească în armată, și spune că poporului de jos, talpei țării, cu totul alte fi sunt nevoile: „pâne trebuie poporului, nu comandă ungurească!”; — arată și prostia ce să face cu oprirea primirii dărilor și a recrutilor, și îndeamnă poporul român a-și plăti darea și a-și trimite feciorii de bunăvoie la miliție. Lămurind apoi însămnătatea votului universal, cere părerea adunării asupra acestei trebi. Apoi scoboară de pe tribună aclamat frenetic de mulțimea plină de însuflețire pentru cauza națională.

Preotul Nic. Băeșan cetește apoi moțiunea pentru votul universal fără alte restricții, decît vrsta de 20 de ani. Să da vot de neîncredere deputatului cerc. Ighiu, care nici habar n'are de năcazurile oamenilor din cerc care l'a ales. Să hotărăște trimiterea moțiunii ca petiție la parlament prin dep. Dr. Pop, iscălită de cei de față și alții, cît mai mulți. Subscrierea să și făcî acî pe loc.

În sfîrșit aduce la cunoștința adunării, care este clubul de 16 membri, sub presiul preotului Arton M. Popa, ales de constituirea fruntașilor ce au pregătit adunarea, și dorește, ca clubul să rămîie în permanentă, informînd la timpul său publicul despre soartea lucrărilor împlinite, etc.

Adunarea să închide apoi în deplină ordine și toți să împrăștie dela locul adunării, ducînd cu sine cunoștințe nouă și de folos, și un dor și hotărîre mai mare de a fi pururea treji și la datorință!

Așa a fost adunarea din Bucium, căreia doresc să-i urmeze încă multe!

Adevărul.

MOȚIUNEA

Iată, în întregul ei, moțiunea (hotărîrea) luată în adunarea din Bucium:

„Poporul român din Bucium și comunele învecinate, adunat în număr de peste 1000 în comuna Bucium:

1. Considerînd, că stărilor politice incurcate din țara noastră numai prin un parlament, care să fie reprezentanța adevărată a întregii populațiuni li-s'ar putea pune capăt;

2. Considerînd, că această reprezentanță să poată dobîndi numai prin o lege, care să facă posibil concursul tuturor cetățenilor în legislațiunea țării, cere:

a) o lege, prin care să se dea vot de alegere universal, adecă fiecărui cetățean ajuns la vîrsta de 20 de ani, fără nici o altă restringere;

b) cere ca votul acesta electoral pentru parlament și municipii să fie secret;

c) votarea la alegeri să se facă în comune, iar nu întreg cercul la un loc, în așa zisele centre ale cercurilor, cari nu sunt centre, ci marginile cercurilor, cum e și Ighiul pentru cercul Ighiului;

d) adunarea da vot de neîncredere deputatului cercului Ighiu, care nici nu-și cunoaște cercul, decum să-și mai bată capul și cu năcazurile oamenilor din cerc.”

Dieta iar' închisă.

Martî s'a deschis dieta și s'a și închis îndată prin scrisoare regală. Ministrii nici nu s'au înfățișat în dietă. Au trimis numai porunca Măiestății Sale de-a fi închisă dieta de nou până în 19 Decemvrie (în spre Crăciunul

apusean). Atunci să întruțe de nou pe o zi două, cerîndu-i-să votarea budgetului comun și alegerea delegațiunilor, — ceea-ce de sigur nu va face, și va fi închisă de nou, iar' trebuințele țării vor fi duse în îndeplinire pe temeiul de porunci împărătești.

În ședința de Martî, deputații kossuthiști au făcut gălăgie destulă și au adresat cuvinte urite atît cătră M. Sa Regele, cît și asupra ministrilor, cari nici atîta cinste n'au mai dat dietei kossuthiște, că să meargă și ei la ședințe. Li-s'a strigat pentru așa vorbe ca: mișei, porcării, obrăzniciei?

Prin rostul lui Andrásy, kossuthiștii au spus că să supun voinței Regelui, și închid dieta, dar' protestează totodată contra acestor închideri într'una, cari împedecă aducerea de legi pentru nevoile țării.

Guvernul nou.

Acum după închiderea dietei, Măiestatea Sa numește de nou în slujbele de ministri pe Fejérváry și soții săi, cari abzisaseră. Ei vor conduce țara și au de gînd să pregătească lumea pentru reformele lor, cari sunt, precum le spun ei pe hîrtie, — într'adevăr spre binele poporului de rînd, — prin ce vreau să-și cîștige poporul, ca la eventuale alegeri nouă, să aleagă oameni de încredere acestui guvern.

Dar să poată întîmpla și aceea, că până în 19 Dec., kossuthiștii să plece steagul, să primească guvernul după dorința M. Sale, și atunci Fejérváry și Kristoffy cad cu toate planurile lor în felul său bune pentru popoarele țării.

Adunări naționale.

La Rod și Poiana.

Dl deputat Dr. N. Comșa (Săliște) va ținea Dumineca viitoare, în 15 Oct. n. adunări de alegători în alte două comune fruntașe din cercul său: la Rod și Poiana, pentru a da alegătorilor săi samă de activitatea în parlament și a le lua avizul în chestia votului universal.

La Josășel.

Subscriși, prin aceasta convocăm, pe Duminecă, 2/15 Octomvrie a. c., la 11 oare a. m., în comuna Josășel înaintea ospătării „dela Criș” o

adunare poporală și electorală,

a cercului, pentru desbaterea și luarea de rezoluțiuni în următoarele puncte: 1. Constituția adunării. 2. Desbaterea situațiunii politice actuale. 3. Luarea rezoluțiunii pentru votul secret general, fără nici o restricțiune. 4. Alegerea comitetului cercual. 5. Închiderea adunării.

Josășel, la 22 Septemvrie (5 Octomvrie) 1905.

Dr. Aurel Grozda m. p., adv., Buteni; Dr. Teodor Pop m. p., avocat, Hălmagiu; Savu Dorca m. p., inv., Zeldiș; Mihaiu Oarcea m. p., inv., Josășel; Mihaiu Faur m. p., primar, Josășel; Ioan Georgia m. p., protopop, Buteni; Cornel Lazar m. p., protopop, Hălmagiu; Traian I. Magier m. p., preot, Saturău; George Costina m. p., preot, Josășel; Ioan Sărac m. p., preot, Feniș.

La Alba-Iulia.

CONVOCARE.

Subscriși convocăm adunare poporală pe Sîmbătă în 14 Octomvrie st. n. a. c., la oarele 10 a. m. în Alba-Iulia (la „Hotel Elisabet”).

Program:

1. Votul universal. 2. Desbatere asupra situațiunii politice. Alba-Iulia, în 7 Oct. n. 1905.

Ioan Teculescu	Rubin Pațița
Ioachim Fulea	George Filip
Dr. Ioan Marciac	Dr. Ales. Fodor
Ioan Muntean	Dr. Rubin Pațița
Dr. Camil Velican	Teodosiu Lobonțu
Aurel Stoica	Nicolae Cadar
Salvator Mihali	Ignat Borza
Florian Rusan	Iuliu Roșca
Ioan Pampu	Nicolae Stancu
Nicolae Dușa	Iliariu Cacovean
Valeriu Velican	Traian Novac
Simion Micu	Ioachim Totoian
	Dr. Iuliu Maniu.

La Lugoj.

În 6 Noemv. n. va fi o mare adunare poporală la Lugoj, care promise a fi grandioasă.

La Zlatna.

Adunarea plănuită la Zlatna și oprită de satrapii locali, în urma concesiunii dela ministru, să va ținea acum Duminecă în 15 Octomvrie n. la ora 1 d. a.

Să auzim că a fost strălucită!

Adunări mari

au fost săptămîna trecută în trei locuri:

La Ghirec a fost eșit deputatul Dr. I. Suciu, însoțit de advocații Dr. G. Adam și Dr. Cosma din Timișoara. Vorbiri luminate. Insuflețire mare.

La Sinmiclăușul-român a fost de față deputatul Dr. Vlad, vorbind despre situație. Au mai vorbit L. Bolcaș și Aurel Lazar.

La Becicherecul-mare a fost adunarea alor 3 națiuni: Români, Sirbi și Slovaci. Vorbitori dela toate 3 națiunile. Din partea românească a vorbit dnii Vichentie Petrovici, preot și Sever Bocu, redactorul „Tribunei”. Adunarea a conjurat pe cele 3 națiuni surori în suferințe a merge mână în mână în lupta pentru ușurarea sorții!

Criză grea.

Țeara noastră pare că are să treacă prin mari străformări. Kossuthiștii și-au pus'o în cap, că împedecă cîrmuirea regulată a țării, până nu le da M. Sa comanda ungurească.

Iar' M. Sa știind că asta ar însemna, a deslega lanțul ce ține legate de-olaltă pe cele două țări (Ungaria și Austria) ce-i formează împărăția, e hotărît a nu să învoi la asta cu nici un preț.

Nu-i rămîne deci, decît să cercă a-și cîștiga oameni noi la putere în țeară. Și pentru scopul acesta, guvernul lui Fejérváry cu Kristoffy, i-au zis că numai așa să poată, dacă schimbă așa-zicînd temeiul pe care să trimit azi deputații în dietă, adecă legea electorală. Că schimbînd legea așa, ca poporul de rînd să ajungă la vot aproape tot, el va trimite cu totul altfel de deputați ca cei de azi, deputați cari să-i ceară acolo ușurări de soarte lui, nu comandă ș'a ori ș'a, — și M. Sa s'a văzut nevoit a să învoi la asta. Dar' acest lucru nu va merge așa ușor, ci numai cu mari zguduiri și lupte! Numai așa, dacă guvernul va înlocui legea de azi, prin ordinațiuni împărătești, dînd votul universal în țeară și alegînd o dietă pe temeiul lui, care dietă apoi să schimbe și legea de azi. S'ar da atunci întregii politici a țării cu totul altă față.

Și Fejérváry cu Kristoffy stau M. Sale la dispoziție de a încerca poate și această schimbare, — în jurul căreia însă să vor da lupte crîncene, căci partidele ungurești de azi din

dietă, partidele „domnilor”, căroră nu le pasă de popor, să vor azvîrlî cu toată turbarea asupra guvernului de acum și a încercărilor sale.

Alegeri nouă?

Toate ziarele din Pesta țin a ști, că îndată după închiderea de nou a dietei dela 10 Oct., urmează — așadar, zilele astea — numirea de nou a guvernului Fejérváry cu soții săi Lányi, Kristoffy, Vörös și alții, după-ce M. Sa Împăratul Rege și-a dat învoirea la programul lor politic, de care vorbirăm mai sus.

Și ci-că Fejérváry și soții vor pregăti ce vor pregăti încă țara pentru planurile lor, apoi vor chema toate popoarele la alegeri nouă, rugîndu-le să le trimită în dietă deputați cari să-i spriginească pe ei în lucrarea lor spre ușurarea poporului, nu să se iee numai la hartă cu Domnitorul, cum fac cei de azi.

Unii țin a ști că alegerile s'ar putea face chiar în iarna asta, dar' cei mai mulți cred că înainte de primăvară nu, — ca să aibă toți timp a să pregăti peste iarnă. S'ar da apoi o luptă electorală crîncenă, cum demult nu s'a mai văzut! Așa zicînd luptă pe viață și pe moarte între partidele politice de azi.

Partidul nostru național firește s'ar azvîrlî și el în luptă, cu puteri întregite!

In mijlocul poporului.

Cea mai bună cale ca să dăm sfaturi poporului dela sate este să ne ducem în mijlocul lui și împreună cu el să căutăm mijloacele cele mai potrivite pentru înaintarea lui.

Așa s'au gîndit și așa au și făcut, mai mulți cărturari tineri din Hunedoara, cînd Dumineca trecută s'au dus în frunțașă comună Nădăștia-de-jos. Multime de popor îi aștepta în biserică, iar harnicul și iubitul lor părinte, preotul George Rain — după isprăvirea slujbei, a talmăcit poporului în cuvinte avîntate țînta pentru care au venit Hunedoreni, și dragostea cu care cărturarii nostri lucră pentru binele poporului.

A luat apoi cuvîntul dl Vasile C. Osvadă, directorul „Agricolei” din Hunedoara, și vreme de un cîias, a talmăcit pe înțelesul poporului folosul și însămnătatea *tovărășilor economice*. După-ce a dat o iconă limpede a tovarășiiilor, s'a oprit mai mult la tovarășia pentru asigurarea vitelor și a spus pe larg cum să poată face și cite foloase aduce o astfel de tovarășie. Nădăștienii au primit cu însuflețire idea și au hotărît că, sau ei singuri, sau în tovarășie cu satele învecinate, — vor face o tovarășie pentru asigurarea vitelor și anume ca tovarășia ocazională — pe temeiul \$-ului 62 din legea comercială.

După prelegerea dlui Osvadă, au îndemnat poporul la tovarășii și la muncă economică rațională — prin cuvinte însuflețitoare preotul George Rain, apoi dmi Nicolau Macrea, Dr. George Dubleşiu și Constantin Dima, toți din Hunedoara.

Din Hunedoara au mai luat parte la această folositoare excursie — încă și dnii: Nicolau Rimbaș, Virgil Radeș și Alexe

Manea — și apoi învățătorul Aranyoși din Nădăștia-de-sus.

Să înțelege, că pentru siguranța obstească a fost exmis și solgă-birăul titular Popp Ernő și p'afară de biserică să găsia „din întimplare” și o patrulă de gendarmi...

După încheierea adunării — oaspeții au fost românește tractați la masa dlui preot George Rain.

Inteligența de pretutindeni să facă asemenea și să meargă în mijlocul poporului să-l învețe — iar' poporul să-i asculte cum i-au ascultat bravii românași din Nădăștia-de-jos pe zeloșii Hunedoreni.

Cum am sta după votul universal?

Ministrul Kristoffy publică niște cifre, cari arată Ungurilor, că introducerea votului universal n'ar fi pentru ei de nici o pagubă, că ei ca Unguri, ar chiar câștiga prin asta, n'ar perde nimic. Iacă ce spun cifrele ministrului:

Azi sunt în țară 1 milion și 49 mii de alegători, din cari 56 la sută sunt Unguri și 44 la sută nemaghiari (Nemți, Români, Slovaci, Sârbi, etc.)

Dacă s'ar introduce votul universal, cu cerința, că alegător să fie numai cel-ce știe ceti și scrie și e trecut de 24 de ani, atunci ar fi în țară 2 milioane și 622 mii de alegători, între cari 61 la sută ar fi Unguri și numai 39 la sută nemaghiari (după cum adevărat între Unguri știu mai mulți ceti și scrie, decât între ale noastre neamuri nemaghiare).

După cum stau cercurile azi, sunt 229 cercuri în cari Ungurii au majoritate; în 55 de cercuri aproape jumătate și în 129 cercuri sunt puțini.

Cu votul universal, spune statistică, Ungurii ar avea majoritate în 243 cercuri, apoi în 55 cercuri, ca și azi, aproape jumătate, și numai în 115 ar fi celelalte neamuri mai tari.

Deci, spune ministrul, nici Ungurii n'au de ce să nu dorească votul universal, că pentru popoarele nemaghiare, ar fi și mai slab lucru ca azi.

Și totuși toți kossuthiștii și ai lui Tisza o parte, sunt contra votului universal! De ce? Pentru-că deși, după stările de azi, noi n'am sporit

în cercurile sigure de cucerit, dar prin faptul că-s mii de alegători în tot cercul, nu mai poate să-i cumpere ori-ce vagabund cu bani, cum îi cumpără azi când sunt puțini, — iar fără bani poporul ar merge unde-l trage inima și ar vota mai curind cu candidatul național, și am putea eși mai bine la urnă.

În Ardeal Ungurii au azi puterea deplină, prin numărul lor, în 41 cercuri din cele 74 cite sunt. După votul universal ar rămânea tot așa proporția. Ei zic, că pentru Unguri lucrurile s'ar întoarce mai bine în comitatele Brașov, Hunedoarei, Muraș-Turda, Tirnava-mare, — că aci numărul lor de alegători ar spori față de azi, iar' ai noștri ar scădea (fiind puțini cari știu ceti și scrie), — dar' li-s'ar strica stările de azi în comitatele: Alba-de-jos, Triscaune, Solnoc-Dobica, în cari numărul alegătorilor unguri n'ar crește așa tare ca a celor nemaghiari, și tot cam ca azi ar rămânea măsura de voturi în comitatele Bistrița-Năsăud, Ciuc, Făgăraș, Tirnava-mică, Cluj, Sibiu, Turda-Arieș și Odorhei, și în orașele Cluj și Tîrgul-Murașului, în cari sporul în număr ar merge la fel și pe partea ungurească și pe a nemaghiarilor, — de aceea măsura puterilor de azi ar rămânea tot cum e.

Croații și Ungurii.

Croația, deși are oare-care neatir-nare, totuși politiciii din Pesta i-au ciungărit-o și pigulit-o pe rînd pe rînd, așa că azi abia vrednicește numele de neatir-nare. „Banul” croat, omul de încredere a guvernului din Pesta, e așa de atotputernic, ca un țar rusesc ori pașă turcesc.

Acum Croații văzînd pe Unguri în mare strîmtoare în lupta lor cu Viena, — o parte a deputaților lor au ținut sfat și au zis, că ei sunt gata a să da pe partea Ungurilor în lupta pentru neatir-narea de Viena, dacă ei le făgăduesc și dau chezeșie sărbătorească, despre aceea, că le vor lărgi toate drepturile ce le au azi: atît la alegeri, cit și la chivernisirea averii țării și conducerea dietei, — ștergînd puterea cea mare a Banului, și dînd putere deplină guvernului croat, — și pe deasupra să facă să se incorporeze și Dalmația la Croația, mărînd prin a-

ținea rîsul — hohotî în plin: — Nevestica mea, drăguțica mea, pușorul meu...

Ea să prefacă că vrea să pue mîna pe mătura, el că vrea s'o tîrnuiască o leacă de păr și cu una, alta să treziră amîndoi la poartă — tot inghiontîndu-să și rizînd ca doi nebuni; apoi de-odată el își luă un aer grav de salon, să îndoi din toată spinarea, fi sărută mîna ducînd-o elegant la gură — sărî în căruța, pocni din biciu și plecă ca o furtună chiuiînd de să roscoleau cîinii de prin grădini.

Toate fi veniau' acum în minte și zimbă ușor, fericit. Lăstunii țipau vesel, zmucîndu-să ca o ceată speriată de sub streșină — dînd goană peste rîu și iar' ridicîndu-să în sus drept ca niște fluturi, perzîndu-să în rotiri nebunatică în zarea albastră, plină de soare.

Îi lăsase vorbă că o să se întoarcă tocmai spre seară. La ce să mai gătească bucate — doar' era numai dînsa singură, lasă pentru diseară, cînd s'o întoarce și dînsul! Azi va scoate tot din casă, va scutura, va premeni tot!

Din nou își purtă privirile spre floarea cea nouă. Ajunsese soarele la fereastră și florile scînteiau ca jartecul în bătaia lui.

Gînduri șirete și dulci îi umeziră ochii; își lăsă ușor capul pe umăr. Și viața ei strălucea acum ca florile în

ceasta hotarele croate, și întărînd mult însămnătatea țărișoarei.

În singurătatea și părăsirea în care să vad, politiciii Unguri să bucură mult de solia ce le vine dela Croați și foile lor cer ca cei chemați să nu scape privilegiul a prinde mîna de frate ce li-să îmbie de-cătră Croații cei altfel atît de porniți contra Ungurilor. Să aibă și ei macar un prietin în jurul lor, că altul nu li-să da de atare.

„Bud. H.” scrie: Pună-să odată capăt îmbulzării (politice maghiare în treburile croate), care dela 1868 până azi s'a dovedit a fi atît de rea politică. Să declarăm că noi voim, ca să sprijinim dezvoltarea națională a națiunii croată-slavonă-dalmatină, că voim să le dăm privilegiu a-și întări cultura și înaintarea pe căile bunei-stări materiale.” — etc.

În ciasurile de grea cumpănă să „îmnoaie” inimile patriotice și ar da tot ce în vremuri de pace n'au voit să dea. — *Așa vor fi nevoiți odată să vorbească și cu noi nemaghiarii ceialalți din țară*, — numai de n'ar fi prea tirziu cînd vor căpăta minte și vor vorbi și cu noi cumîntășe! Că de trecut nu-i trece să nu ajungă atari ciasuri grele.

Mîntuirea.

— Voce austriacă despre criză. —

Primarul Vienei, Dr. Lueger, a vorbit în dieta din Viena și asupra stărilor răsturnate din Ungaria. Între altele el spune, că păreriile sale asupra felului cum s'ar putea face rînduiala în Ungaria sunt cunoscute, că le-a spus și altădată, dar' fiind vremile mai pacifice ca azi, nu i-au prea dat luare aminte. Azi cînd în această jumătate a Împărăției (în Ungaria) iară e o răsturnare grozavă și un babilon politic, și cînd toți să gîndesc la mijloacele de a face iar' rînduială, — e dator să-și repeteze păreriile. Dînsul află că tot răul zace în încrederea cea peste măsură (în coarnele crescute până la cer, cum s'ar zice) și în îngîmfarea cea mare a politiciilor jidano-maghiari. Iar' față de această boală, zice dsa:

„...Nu e alt mijloc, decât eliberarea naționalităților din Ungaria (Aprobări vii). Nu e oare și ceva neauzit, ca aceea, naționalitățile, cari au slujit cre-

lumina soarelui. Ea nu crezuse în dragoste și iacă-tă acum nu putea înțelege viața fără dînsa!

Ce dulce fi era acum împărtășirea vieții ei de fie-ce clipă a lui, a gîndurilor, a mîngăierilor care îi izvorau din suflet ca o apă limpede, neînceptută — ca apușoara aceea, lângă care stătuse de atîtea ori, cînd era micușoară, ce venea vîind în șuroae aprigi din întunerecul și taina munților. Tot sufletul i-să răvărta în talaruri de dragoste învăluindu-l, înălțîndu-l de-asupra vieții, cum îi șoptea dînsul — cînd să regăsau singuri în plimbările lor lungi, nesfîrșite de după apusul soarelui — spre o viață de fertă, de gînduri roditoare... Un lăstun gureș o trezi din visările ei.

Floarea cea nouă răsăria mai aprinsă decât toate din jur... Și cum să îndrăgostiseră unul de altul? Își amintia cum dînsul venise învățător în sat și luase odae tocmai la buni, cu-so. Dînsa stătea tot acolo, căci n'avea milă de nicăiri din altă parte, n'avea nici tată nici mamă, ci numai mila și dragostea bunicului bătrîn și bun. Și într'o seară, înoptase de mult, mîntuindu-și rostul prin casă, dădă să iasă pe prispă, să se mai răcorească. Ușa dela odaia lui era deschisă și el cetia, cetia și scria... dus de pe lumea asta. Iar' ea a rămas așa ca înmărmurită în ușe, privindu-l mereu...

dincios pe Împărat, cari și-au jertfit pentru dinastie avere și sînge, repet aceste naționalități să fie formal zvir-lite jertfă Maghiarilor? (Aprobări). Unde era mîntea stăpînitorilor, de nu au prevăzut, că treburile vor avea un sfîrșit rău? Nu mai rămîne decât să eliberăm de sub apăsare pe naționalități. Noi dimpreună cu Nemții, Românii, Rutenii, Croații, Slovaci și poate cu încă cîțiva, vom pune baza unui program, care-l putem toți accepta. (Aprobări între socialiștii creștini). Cum pot fi din nou alarmate naționalitățile? Prin introducerea votului universal direct secret legat de apărarea minorităților și de populațiunea stabilă față de cea ambulanta, dar' și de datoria generală și de libertatea alegerilor, ca fie-ce alegător să-și poată arăta voința fără primejdie, fără a fi terorizat. Aceasta e leacul pentru cei de dincolo și pentru cei de dincoace!

„Nici aici (în Austria) nici dincolo, nu să poate începe nimic cu dieta. Ce are să se întimple prin urmare în viitor? Prim-ministrul însuși trebuie să zică, că viitorul va fi risipirea amînduor dietelor, ca să piară amîndouă ca și cînd nici odată n'ar fi fost!

„Trebuie apoi creat votul universal! Și cu aceasta vor fi rezolvate toate chestiunile... Trebuie curățită Austria de lăpădături, ca iarăși să fie liber aerul. ...De o facem noi aceasta cu ajutorul votului universal, secret, direct, egal, va fi patria noastră iarăși un puternic stat federativ!”

Correspondență

Zlatna, Oct. 1905.

Die Radactor! Apelu dat de ziarul DV. „Libertatea” cătră Români din Zlatna, pentru alegerea de membri în reprezentanța comunală, — a fost ascultat cu vrednicie de popor, spre onorarea lui: Cu toate zbaterele spumate ale notarului Albini, preotul Em. Beșa a fost ales în reprezentanță cu majoritate de 110 voturi!

Scandalos s'a purtat însă notarul în jurul acestei alegeri:

În ajunul alegerii a trimis doi stafeți la preotul Beșa, ca să vie să se

Nici odată gîndurile nu-i cuprinseseră atîta frumusețe...

El își întoarse așa deodată ochii în spre dînsa... Din seara aceea sufletele lor a rămas legate...

Îța își amintî că trece ziua... Zîmbi șagalnic și să apropie de bibliotecă; începă să ia cărțile una cite una, scuturîndu-le bine de praf și punîndu-le de-o parte...

Un scîncet de copil veni dela vecini.

Îța rămase așa cu cartea în mîna... Și dacă la anul sau vre-o doi ani s'o auzi tot așa un scîncet în căsuța lor? Și gîndurile o duseră peste ani.

Auzia tropăiturile piciorușelor zgomotoase, gurile ce nu să mai satură de ronțait și de spus la nebunii și chiot și vorbă multă și brățișoare durduli întinzîndu-să spre dînsa — ș'o porni într'un hohot de ris, că Măriuca care cusea la poarta de alături, să repezi în goană să vadă ce-i? „Ei nimic — gînduri”...

O carte legată în albastru, o făcu să tresară. O deschise încetîșor... Îi tremura — Purta, scrisă cu cerneală, o data din anul trecut, anul cel dîntii al vieții inimii ei. Erau cuvinte aci, scrise de mîna lui, care grăiau de viața lui întreagă, de zilele zbuciumate și triste, de tot sufletul lui închinat adevărului și lucrurilor frumoase, de ea, de marea lui dragoste care venea să-i desăvirășească viața... O podidi

înțeleagă cu el, cu notarul, că de nu iară cade! Preotul Beșa a respins îmbimientul prin care acela cerca să-l umilească, ca să se laude la popor, că numai el din grație îl lasă în listă. Atunci notarul a trimis prin sat liste gata, din cari preotul Beșa era lăsat afară! Dar' a sfectit-o. Poporul s'a trezit. A aruncat ședulele notarului pe gunoii și a votat cu a partidei celor buni, cu dl Beșa.

Văzînd pornirea oamenilor, notarul și-a perdut capul și eșînd în curte a strigat poporului:

„Știți voi de cine vă e drag? De acela care prin îngropăcînni vă jăfue, prin repartitia de școală vă înșală, că biserica ar avea de unde-și plăti învățătorii!”

Pentru aceste calumnii mizerabile, va fi dat în judecată.

Poporul a văzut că are lucru cu un om uitat de sine, eșit din fire, — și a votat după inima sa, pentru-ce l'audă i-să cuvîne!

NOUȚĂȚI

De-ale noastre.

Revenim asupra celor ce să petrec în orașul nostru Oraștie, de un timp încoace, între cele 3 cluburi politice a celor trei națiuni ce alcătuiesc orașul. Și fără a adauge mult dela noi, simplu constatăm, că clubul săsesc și unguresc, au făcut o alianță secretă, de a să ajute mereu unul pe altul, în perderea clubului romînesc, cîntînd tot mereu din drepturile, pe care, de bunăvoe, și pentru-ca cele trei neamuri în pace să trăiască în acest oraș, le-au resunoscut Românilor prin pactul care a împărțit în măsură cam egală toate slujbele dela oraș între cele 3 națiuni.

Azi toate semnele arată, că clubul unguresc și săsesc vreau să se arate tari și mari față de cel romînesc, ocupîndu-i acestuia și din posturile care i-au fost recunoscute lui! Ca să aibă „formă”, Ungurii au făcut să se vire în pact principiul de „avansare”: cînd devine un post vacant, și între funcționari de gradele de mai jos, să găsese unu care ar vrednic să treacă în postul mai din sus, să poată trece chiar și dacă postul e rezervat altei națiuni, nu celui de care să ține funcționarul cel de mai jos, — dar' atunci postul de mai jos rămîne națiunii care a perdut pe cel din sus prin această „avansare”.

Întîiul privilegiu ce s'a dat orașului de a să folosi de principiul de „avansare”, a fost, cînd prin moartea senatorului prim, ungur, s'a pus la ordinea zilei avansarea senatorului II. romîn. Atunci Ungurii aveau

plînsul, un plîns de durere, de căință, de dragoste adîncă, de duioșie...

Și iar' o apucă gîndul de viața ei trecută... Cit de neînsemnată, fi părea viața ei de altădată... La ce venise pe lume? Voise mult, să se facă învățătoare, dar' bunicul n'o lăsase: zicea, că-i greu pentru ea, să se ducă așa în largul lumii — printre oameni străini, așa de tinăra... Ce știa ea de ale vieții? Și Îța rămăsese acasă, plîngînd de cite ori n'o vedea nimeni, oftînd de cite ori vedea vre-un copilaș, trecînd repede spre școală cu desăguța cu cărți la spinare...

Inchide une-ori ochii... și par'că vede o căsuță albă, ridicată sus dela temelii, cu ferestri largi prin care venea soarele în plin... și dînsa învățînd fetele fi băieții, strînși roată toți împrejurul ei, lacomi dela-a ști, de-a înțelege... Și-și auzia glasul pronunțînd tare și rar cuvinte pe înțelesul micușilor, cuvinte care pătrundeau în suflet și aprindeau lumină și dragoste de o credință, de o frumusețe în largul pămîntului acestuia... Și înflorea satul. Tot căsuțe albe și curate să ridicau și pe o parte și pe alta a ulițelor și înfloreau și rodeau grădinele și drumurile care duceau la satele vecine erau pline de umbră și răsunau până de parte de ciripitul păsărilor... Și era belșug în sat și cîntec și voe bună... Toți munceau, nimeni nu rivnea la truda altuia... Și creșteau copiii și

FOIȚA

Glipe șenine.

— Din zilele unei părechi tinere. —

Îța să uită doios și cu drag la florile din fereastră; toate erau roșii și frumoase. De-odată tresări și nu mai putu de bucurie: peste noapte venise încă o floare pe lume.

Să apropie cu ochii uzi de induioșare, o atinse ușor, să dădă cîțiva pași în lături, bătî din palme ca un copil și să repezi iar' cuprînzînd'o binișor cu mînuța, apropiînd-o de obraz, șoptîndu-i dulce, dragi cuvinte de mîngăiere...

Apoi rămase privind cu ochii induioșăți în văzduhul senin, printre sălci, de-alungul rîului...

Cel drag, pornise des de-dimineață la oraș cu căruța — să facă tîrguiești pentru casă — căsuța lor nouă, de-abia de-o săptămână înjghebată.

„Iar' tu nevastă să fii cuminte, făcî el, cu glasul tare și respicat, din capul scării, cînd fu la plecare, luîndu-și de-odată o mutră de om grozav, îndesîndu-și pălăria pe ceafă și încruntîndu-și sprîncenile — „să nu cumva să auz... și aci nu-l mai putu

să ocupe ei locul senatorului II. Aș! Crezi că-l lasă? Sau aliat cu câțiva Sași contra noastră, și n-au lăsat. Doamne păzește, să avanseze Românul, deși era corect și cu vrednicie ca așa să se facă! Au ales tot ungar, pe cine au putut.

Peste vre-un an, s'a format un post nou: de executor orașenesc. Clăburile aflaseră de just să se dea Românilor, că ei au mai puțin. Dar Ungurii s'au pus și au protestat și au făcut de s'a nimicit alegerea Românului și la a doua alegere Sașii le-au ajutat să-și pună dară și aci un Ungur, deși Ungurii au relativ cele mai multe slujbe și mai bine plătite.

Zilele astea trecind protocolistul român la secția dărilor, în un post anume dat Românilor, deși am avut concurenți buni, — Ungurii cerură „avansarea” unui om de-al lor: și Sașii îi spriginiră și ocupară postul românesc, rămânând Românilor, de le trebuie, un loc slab de diurnist. Iar' unii spun că aci vor pune un Sas, luind Românilor tot!

Care va să zică: când ar fi să avanseze un Român, atunci principiul nu e bun; Românul rămână tot unde e, că așa vrea clubul unguresc, iar cel săsesc îl sprijinește, — iar' când devine gol un post românesc, atunci hai cu „avansarea”: Ungurii ori Sasul cutare deee înainte, iar' Românului fie-i destul sărăcia rămasă mai jos.

Dar' atita pagubă! Că noi Români din Oraștie n'o să fim scrintiți în dezvoltarea noastră naturală prin aceste lăcomii, prin această „politică utilitară” (?!). Noi vom da înainte ori cu acele posturi la oraș, ori fără ele!

Dar' de încrestat e bine să încreștăm totuși aceste semne de dragoste, frăție, dreptate și loialitate a celor două cluburi: săsesc și unguresc, cari vădit au dat mîna pentru a să îndesa ei în toate slujbele dela oraș, izgonind pe încetul și în tăcere, pe Români din ele.

Că Doamne multe ar putea învăța din asta tot Românul ce să prețuește cît de cît, și de bună măsură îl poate fi în treburile și lipsele sale față de cei-țe în acest fel își arată inima lor față de noi și de drepturile noastre!

Concert Milea la Oraștie. Cunoscutul artist de flaută, dl Milea, care a concertat cu atita succes la Brașov și aiurea, — are de gînd să dea un concert și la Oraștie, probabil în 29 Oct., n. L'am vedea cu drag. Flautul fiind un instrument așa de plăcut, ar atrage pe toată lumea.

Reuniunea română de cîntări din Oraștie, care s'a făcut atit de iubită publicului nostru din loc și jur, și

alții și alții veneau în urma lor și argintul înflorește pe tîmplele ei și Duminecele la horă mai mare dragu când cîntea cite un păhăruț cu toți — toți crescuiți pe brațele ei, copiii ei de suflet — purtători mai departe ai luminei și dragostei din sufletul ei... Și greu ofta lăta din visurile ei, i-să învăluiau ochii în lacrimi.

Era menită oare să se peardă așa în șuvoiul vieții, ca sufletul și avîntul să rămie pe veci încătușat?

De-odată lăta își ridică capul zimbînd voios... O acum s'au schimbat toate, toate! Sărută prelung cartea cea albastră. Ce nu putuse face ea, va face el, cel drag, care purta același suflet cu ea. Vor merge împreună pe drumul pe care singurică nu să încumentase.

Focul sufletului ei și mîngăierile și îmbărbătarea în ceasurile grele vor fi comunicatura în ceasurile sfinte din care îl va împărtași mereu, până în ultima clipă.

Ș'acum la lucru! Acuși acuși să face seară și să întoarcă și dînsul acasă... În grabă așază cărțile în bibliotecă, strînse repede covoarele, sîrînd veselă, chemînd și pe Măriucă de alături să-i dea ajutor...

(R. N.)

Octavia Corodeanu.

chiar din depărtări, prin reușitele sale concerte date aci și la Dobra, — aflăm că își reîncepe azi în 14 Oct. n. probele de cîntări pentru pregătirea unor noi concerte viitoare. Probele s'a încep deja în săptămîna asta, Sîmbătă sara, în localul casinei, și conducerea reuniunii face călduros apel la toți cei-țe știu că au voce bună și plăcere a sluij artei muzicale, dame și domni, din inteligență ca și din popor, să se însinue la dirigentul dl I. Branga ori la secretarul comit. S. Damian, că vor să iee parte la cîntări.

Indemnăm și noi, cu toată căldura, pe toate și pe toți, a intra în vrednicul cor, ridicînd tot mai mult capacitatea de prestațiune a acestei Reuniuni cultivatoare de arta cîntării.

Secția industrială a R. ec., meseriașii români din loc, sunt prin aceasta avizați, că Luni în 16 Octomvrie sara să va ținea ședință comună, în localul secției (curtea Ardeleni), la care sunt invitați toți.

Biserica gr.-or. din Dîncul-mare nou zidită la stăruința harnicului preot tînăr Ioan Cotruș, — va fi sfințită Duminecă în 9/22 Octomvrie a. c. Să dea Dzeu bucurie credincioșilor din Dînc, de noua casă ridicată Domnului, și cuvintele sînte ce să rostesc în ea, străbată în inimile lor și-i facă buni și drepti înaintea lui Dzeu și a oamenilor, — și preotul lor bucurie să aibă la mulți ani cu poporul său, de noul sfînt lăcaș.

Domnul Nicolae Jorga — învățatul profesor dela universitatea din București și-a urmat săptămîna aceasta călătoriile sale de studiu prin comitatul nostru. Dela Oraștie s'a dus la Hateg, Petroșeni, Zeicani și Grădiște. Hățăganii l'au primit cu multă dragoste. A trecut apoi la Hunedoara unde a găsit date importante în cărțile vechi a bisericilor din Hunedoara și Teiuș.

Călăuzit a fost de dnii V. C. Osvald și N. Macrea, iar' seara — în vreme ce altă lume să muncea cu terț-abela, — dl Jorga a întretînit modesta societate, de 2 tineri și 2 bătrini, cu povești însuflețitoare despre viitorul neamului românesc.

Dela Hunedoara dl Jorga a plecat la Deva și de-acolo apoi la Brad și mai departe prin Muntii-Apuseni.

În tot locul găsește atit dl Jorga, cît și doamna-sa, care îl însoțește, inimi calde și dragoste adevărată.

Și merită, căci bine muncește pentru neam.

„Libertatea” — osîndită. E cunoscută cetitorilor nostri osînda grea ce s'a dictat de tribunalul cu jurați din Cluj asupra „Libertății” pentru că a publicat poesia dlui Vas. E. Moldovan „Roata dela Bălgrad” în vara anului trecut: a osîndit pe redactorul nostru de pe atunci, dl Iuliu V. Ioanovici, la un an închisoare de stat, și pe foaie la 1000 coroane în bani.

S'a dat apelată la Curie. Dar' Curia Mercuri în săptămîna trecută, a întărit și ea strașnica pedeapsă. Și așa nu ne rămîne decit să primim iar' în gura robiei politice și să plătim greaua gloabă bănească.

† **Titu Chitul,** proprietar în Kételey (lingă Gherla), a încetat din viață după grele suferințe de o săptămîna, în 10 Oct. noaptea, în etate de abia 38 ani.

În răposatul, care devenise cunoscut publicului român prin scrierile lui literare, perde o numărăoasă consinginitate pe talentatul sfetnic, ear' poporul român un destoinic povestitor în scrierile lui literare. Fie-i țărîna ușoară.

Cununie. Dl Dr. George Dubleşiu adv. în Hunedoara. își sârbează cununia cu dna Veturia Corvin din Oraștie, în 26 Oct. n., în bis. gr.-or. de aici.

Loialitate. Ca să vedem cu cîtă dragoste și respect să poartă gazetarii ungurii față de Regele încoronat al Țării, reproducem întocmai cele scrise de foaia „Arad és Vidéke” la ziua Maj. Sale: — „Să fim sinceri, zice, ziua asta onomastică a Regelui nu poate să fie zi de bucurie pentru poporul maghiar. Azi vedem mult mai bine apropierea ce este între 4 Octomvrie (ziua numelui Maj. Sale) și între 6 Octomvrie (ziua cînd cei 13 martiri unguri au fost împușcați în Arad).

„Dragostea tradițională a Maghiarilor față de rege, a fost batjocorită în Burg (la vizita celor cinci vezér-i) multă vreme va mai trece până va fi iară sârbară regească în Ungaria. Regele a vătămât „națiunea” — Regele trebuie să ispășească. Ziua lui Francisc (Iosif I.) nu va încălzi în anul acesta inimile ungurești — sunt reci acelea, sunt așa de înghețate — întocmai ca și dragostea regelui pentru „națiune”: Azi numai pentru patrie ne știm încălzi pentru-că Regele numai rușine și minie poate să farmece pe fețele ungurești. Azi cînd cu pumnul său majestatic ne lovește — să-i dorim onomastică fericită?

„De altfel sărbările oficiale și în anul acesta — să vor face... să vor face rugăciuni în biserici, ca Dzeu să lumineze mintea Regelui...”

Cîtă depărtare dela exclamarea bucurii de odinioară: „vitam et sanguinem pro rege nostro!” (viața și sîngele pentru regele nostru!) — până la exclamările acestea ale nepoțelilor lor!

Recruții. Luni, în 16 Octomv. n. vin recruții nostri spre a intra sub steag. Regimentul nostru are număr de recruți. Să vie cu toții, voinși și cîntînd, cum au venit și la asutare.

Cofărițe în Dunăre. O mare nenorocire s'a întimplat Duminecă noaptea în Pesta: vre-o 20 de cofărițe mergeau cu o luntre spre casă, pe apă în jos, cînd iacă un vaporas nevăzîndu-le, să izbește de ele și le răstoarnă în Dunăre! Șase au fost prinse vii și scoase, trei moarte și una a murit în spital. Celelalte au scăpat cu lovituri grele și cu boală din răceală.

A IV-a expoziție de poame, struguri și derivatele lor, arangiază „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiuului”, din 27 până în 29 Octomvrie st. n. 1905, în orașul **Mercurea**, în scopul de a înainta pomaritul și vieritul, avînd a împărți de astădată premii de stat de 200 coroane, daruite Reuniunii de înaltul minister, cum și diplome de recunoștință. Expoziția va cuprinde poame și struguri de tot felul în stare naturală, deasemenea derivatele lor, anume poame uscate și ferte, licitar, compot, dulceață, must, vin, rachiu, otăt, oleu, etc., cum și unelte, întocmiri și modele din ramurile atinse. Drept întregire la expoziție să admit și produse din ceialalți rami de economie.

Dintre pioneri... s'a învederat unul. Zicea că-l cheamă Oroszi Sándor și a fost învățător de stat — pioner al „culturii maghiare” — în satul Gonțaga de pe Streiu.

Pe acest Oroszi făuritorii nației unitare l'au plătit din visteria statului și l-au trimis ca învățător pe capul Românilor din Gonțaga, — pe cînd el era un miserabil pungaș ordinar. Numele lui adevărat nu e Oroszi și în viața lui n'a învățat dascălia. Că totuși a ajuns învățător — s'a întimplat așa, că auzind, că a murit un învățător cu numele Oroszi Sándor a pus mîna pe diploma aceuia și s'a instalat ca învățător — pe temelul diplomei falze. Acum l'au prins făcînd ceva mișelii în Budapesta, săptămîna trecută, și s'a adevărit că avest „învățător” de stat a falsificat documente, a furat bani și mai pe sus de toate s'a cununat de trei ori — cu trei muieri, — ca să poată pune mîna pe ceva parale dela ele.

Să înțelegem, că acum cînd pasărea e la închisoare toate trei muierile înșelate au pornit proces de despărțire. Dar' vorba e, că unde și în ce chip vor da proces de despărțire autoritățile învățămîntului de stat — cărora le-a adus pe cap o așa rușine?... Ori acestea să vor mîngăia cu vorba ungurească: „Noi iertăm și pe omoritorul de tată, numai să fim mai mulți?”

Apel, către toți iubitorii și sprijinitorii școlii și culturii naționale: Subscrisul vînd a înființa la școala noastră română din Boroșineul-mic (tractul Treiscaune) o **bibliotecă școlară** și parochială, și fiind-că poporul din loc e într'o stare mizeră încît nu poate contribui la acoperirea speselor cu această bibliotecă, abia putîndu-și plăti speșele avute cu edificarea noului edificiu școlar, — rog ca pe toți, cărora le zace la inimă cultivarea și înaintarea poporului nostru românesc, să binevoiască a contribui cît de puțin și totodată a îndemna și pe alții din

apropiere, a contribui pentru înființarea acestei biblioteci, care este menită a dezvolta cultura poporului nostru așezat în mijlocul unei mase mari de străini.

Să primesc cu mulțumită și cărți pentru acest scop.

Ofertele marinimoase, vă rog, a le trimite la adresa subscrisului în **Kis-Borosnyó** (Háromszék m.), cari apoi să vor publica în ziare.

Boroșineul-mic, la 16/29 Sept. 1905. Ioan Sântîmbrean, inv.

Congregația de toamnă, cea regulată, a comitatului Hunedoarei, va fi în 28 Oct. — în 10 Oct. încă a fost una „extraordinară” politică, slab cercetată și neînsuflețită.

O rugare. Subscrisa mă rog, că, pe cale ziaristică, acei domni și binevoitori externi de Hondol și și din loc, cari au binevoit a trimite bani sub ori-ce adresă în favorul petrecerii date în Hondol de cătră tinerimea română corală la 1 Oct. a. c. să binevoiască a face cunoscută suma trimisă — sau pe cale ziaristică sau la adresa epitropiei parochiale rom. gr.-or. din Hondol, în timp de 15 zile fiind-că până acum raport nu s'a publicat despre aceea.

Adela Iovan.

Destrăbălare sirbească. Zilele trecute s'a întimplat în gara din Belgradul Sirbiei un scandal, care arată cît de lipsiți de bun tact sunt ofițerii de acolo. Voind ei să plece din Belgrad spre Niș, au întîlnit în gară o damă pe care voiau s'o ducă cu ei pe tren și au cerut conductorului să le dea lor despărțămînt deosebit în tren, unde să fie numai ei singuri cu dama. Fiind călători mulți, conductorul trenului le-a spus că nu le poate implini cererea: Ofițerii au alergat atunci la șeful gării, care nici el nu le-a ajutat, apoi la trimișii poliției, iar' vîzînd că nici aceia nu le pot ajuta, ofițerii au scos revolverele și au spus că trag foc și asupra poliției și a celor dela tren, de li-să împotrivesc mai mult. Apoi în mijlocul scandalizării tuturor, au oprit trenul și au spus că nu-l lasă să plece, până nu li-să implinește pofta, de a avea ei despărțămînt singuri cu dama lor... S'a cerut ajutor din casarmă și numai după venirea unei patruli militare, în frunte cu un ofițer de serviciu, cărui s'au supus și ei, — a putut pleca trenul cu o întîrziere de aproape două ore. Toți călătorii erau grozav de aprinși contra volnicilor ofițeri și foile din Belgrad cer toate pedepsirea lor aspră.

Literatură

Icoane, de Alex. Ciura, (profesor în Blaj, unul dintre fondatorii și directorii „Luceafărului”), au apărut în Budapesta, în volum. Sunt 16 bucăți literare draguțe: schițe zugrăvite de un ochiu bun observator și nuvele bine prinse, scrise în forma ușoară, scurtă, a foiletoanelor. Dl Ciura le-a zis pieselor sale „Icoane”, și trebuie să constatăm că nimerită numire le-a dat: după aproape fiecare piesă rămîi cu o impresie la fel, ca și cînd ai fi privit cu de-amăruntul un tablou draguț, care reprezintă ori pe un tînăr naiv, ori pe un țaran plăcut și cu fața reoglîndînd curățenia din sufletul său, ori un tablou cu figuri ciudat amestecate, ori un peisagiu strălucitor, un mic colț de natură ce te farmecă. Și în toate găsești observații foarte vii și sentiment, duioșie ori haz, și un spirit sănătos, discret instructiv. Iar' după-ce ai trecut în cetit volumul întreg, par'că ieși din o galerie de drăgălaşe și plăcute tablouri, cari ți-au rămas foarte vii în minte, și la care te gîndești încă mult și după ce nu le mai vezi!

Dl Ciura e bine cunoscut deja publicului, din „Luceafărul”, unde au apărut aproape toate schițele din volumul ce amintim, — dar' prin volumul scos întărește și mai mult păreri bune și speranțele frumoase literare pe cari le leagă de dsa cei-țe urmăresc evoluția literară dela noi.

Noi recomandăm cetitorilor nostri volumul. Costă cor. 1.20, la „Luceafărul” în Bpesta (str. Molnár 10.)

Ca adevărită a celor afirmate mai sus am da cu drag și cetitorilor nostri, dintre cari mulți (cei mai mulți) n'au privilegiu a ceti „Luceafărul”, am da una ori două bucăți drăgălaşe din

volum, — dar' institutul editor crede că așa-și servește interesele mai bine, dacă nu dă voie nimăru a reproduce, (popularisîndu-le, ca specimene excitante a interesului, în cercuri mult mai largi) nici cîte una ori două bucăți din volumele apărute acolo, deși ar fi în interesul institutului însuși, ca acest lucru să se facă.

„Maglia”... O foaie românească dînd chipul unei arderi pe rug, în explicația chipului cătră cetitori, numește rugul: „maglia” dela „măglya” cel unguresc.

Să face așa de rău să vezi în o foaie națională atari păcate contra limbei române.

Cei uitați de sine.

II. Al doilea agent și „stîlp” al băncii jidovite din Cîmpeni e expreotul și de prezent învățătorul dela școala confesională gr.-or. din Cîmpeni, **Ioan Motora**. El e fiu de preot, om ce cu chiu, cu vai, absolvă 4 clase gimnaziale apoi teologia în decurs de 4 ani, după care fu numit învățător în Cîmpeni.

În timpul cît a funcționat ca învățător, n'a făcut absolut nimic pentru popor. Nu s'a interesat el în veci de nimic, ci ca un trîntor trăia sub aripile tătîneso, așteptînd în molesie trecerea zilelor și anilor de-arîndul. — Dar' pentru aceea își avea și el ideile fixe de a da pe „deșteptul” și pe omul „mare” din comună, (de mare o fi el mare, că cît o prăjină). Prin multe umblete și peripeții, fu sfințit de preot fără parochie — și numit administrator parochial în Cîmpeni în locul tătîneso.

Cum s'a purtat în această funcțiune și cît de activ a fost pentru școală și pentru biserică, ni-o dovedește din destul tristul fapt, cînd comuna Cîmpeni căpătă banii pentru răscumpărarea dreptului de regal în sumă de 36 mii coroane. Numitul administrator parochial cu cîtiva sateliți, stăruiră pe lingă popor să dea 12 mii coroane la comuna politică și numai cele 24 mii coroane la fondul școlar. Deși dl protopresbiter, dimpreună cu dnii advocați români din loc, și-au pus toată puterea în contra, și au apelat cauza până la cea din urmă instanță, în scopul de a cîștiga toți banii pentru fondul școlar gr.-or. și gr.-cat. din Cămpeni, n'au mai reușit, că el făcuse odată spărtaura de s'au votat cele 12000 comunei politice, — apoi de aci în sus fîrește, că și ultimul for judecătoresc a întărit hotărîrea de a da banii bietului popor pentru comuna politică și nici decum pentru școale! Iată un act săvîrșit de expreotul Ioan Motora, care taie adînc în dezvoltarea noastră culturală! Că ce l'a îndemnat pe numitul administrator la acest pas greșit, el o fi știînd, pentru noi rămîne faptul, că dsa și până trăia dela altă lucră pe față pentru subminarea școlii și a biserice!

Așa face și acum.

Dar' nici altarul nu l'a mai putut suferi, ci cînd fî alegerea de parochia Dzească s'a îngrijit ca să scape biserică de acest om slab la suflet și fără cap.

Acum în calitatea lui de învățător, să zvîrcole ca un pește prins în năvod, spre a-și face „merite” și momește la popor a lua bani dela banca jidovită, ca el s'a capete ceva la împărțirea profitului ca membru ce e în comitetul de supraveghiere al acelei bănci!

Ne mirăm mult cum îi mai iartă Dzeu pe astfel de oameni? Nu crede Ioan Motora, că Dzeu să va îngrijă, ca și dela postul ce din nefericire îl ocupă azi, să ajungă ca dela cel dintîi? Oare după trecutul său cît să poate de scandalos din punct de vedere al respectului față de biserică, școală și națiune, — mai poate cineva să dea crezămînt vorbelor lui și ascultare îndemmurilor lui? Credem că nu, și sfătuim pe toți Români nostri din Cămpeni și jur, să se ferească de acest om uitat de sine!

Despre ceialalți ortaci ai lui, în alți numeri.

În cancelaria subscrisului află **»numai decît»** aplicare

un candidat de avocat

român și cu praxă **»bună»**. Condițiunile după învoire.

Dr. Vasile Pahone, advocat în Bistrița.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Situațiunea sumară.

1904		1905	
18 Septembrie		10 Sept.	17 Sept.
ACTIV			
94,524.813	{ 66,707.813 Reserva met. Aur 80,899.633 27,817.000 » trate Aur 33,595.000 }	111,626.254	114,494.633
3,111.926	Argint și diverse monete	1,675.542	1,635.054
61,678.859	Portofoliu Român și Strein	54,462.412	57,875.287
9,694.042	{*) Impr. contra ef. publice 5,241.900 » » » » contcurt. 19,585.848 }	24,739.999	24,827.748
11,999.940	Fonduri publice	11,999.666	11,999.666
13,690.260	Efectele fondului de rezervă	15,153.610	15,153.610
1,724.046	» » » » amortisirea imob. și mat.	2,930.477	2,930.477
5,577.017	Imobili	5,744.164	5,746.433
588.527	Mobilier și Mașini de Imprimerie	587.547	587.944
390.655	Cheltuieli de Administrațiune	325.033	407.196
80,317.824	Deposite libere	83,207.490	84,395.365
12,436.876	Compturi curinți	455.924	4,089.379
17,154.776	Compturi de valori	50,345.698	41,676.746
312,889.561		362,893.816	363,819.538
PASIV			
12,000.000	Capital	12,000.000	12,000.000
18,523.634	Fond de rezervă	19,878.642	19,878.642
2,832.428	Fondul amortisirii imobilelor și material	3,016.596	3,016.596
196,290.610	Bilete de Bancă în circulațiune	242,655.950	244,343.780
1,461.065	Profit și Pierderi	1,560.783	1,560.783
—	Compturi curente	—	—
464.000	Dobânzi și beneficii diverse	574.355	624.372
80,317.824	Deposite de retras	83,207.490	82,395.365
312,889.561		362,893.816	363,819.538
	Scomptul 5%		
	*) Dobânda 6%		

Prăvălie românească. — Serviciu prompt.

P. T.

Am onoarea a anunța publicul românesc din Orăștie și din împrejurime, că am deschis o

prăvălie românească,

in Orăștie, Piața-mare,

de ferărie, coloniale, făină și diverse articole necezare la gospodăria casei, și fiind convins despre dragostea cu care este îmbrătoșată aici ori și care întreprindere națională — promițind totodată că-mi voi da toată silința să corăspund tuturor recerincilor unui bun și solid comerciant, — rog inteligența și țărănimea românească să mă spriginească în întreprinderea mea. — Numai astfe lajutându-ne unii pe alții, inteligență, țărănime și negustorime, vom merge înainte spre mărirea neamului nostru.

In speranță că mă veți sprigini cu dragostea cuvenită, rămân al D-Voastră recunoscător:

Ioan E. Candrea.

2-5

Mărfuri bune. — Prețuri moderate.

Execută lucrări
cu cele mai mo-
derate prețuri

Depozit de hârtie
și tipărituri pen-
tru avocați.

„Tipografia Nouă“

in Orăștie — Szászváros,

provăzută cu cele
mai nouă mașini
și cu cele mai mo-
derne caractere
de litere, să reco-
mandă on. public,
pentru execu-
rea promptă și
cu acuratețea a
următoarelor ti-
părituri: Bilete
de vizită, bilete

de adrese, Anun-
țuri de logodne,
Ordine de dans.
Tipărituri comer-
ciale și oficinoase,
de tot soiul, in
colori sau cu ti-
par negru.
Libele de depu-
neri, Obligațiuni,
Acții.
Opuri și ziare.

CANCELARIA ARCHITECTULUI ROMÂN:

IOAN NIȚA.

Arad, József főherceg-ut 1 sz.
(lângă „Victoria“).

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental, edifica și restaurează biserici în mod artistic, din care cauză îl recomandăm îndeosebi dlor parochi. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuite.

„TIMIȘIANA“
inst. de cred. și de econ. în Timișoara.

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de practicant la institutul de credit și economii „TIMIȘIANA“ din Timișoara, să publică prin aceasta concurs cu termenul de 20 Octomvrie a. c.

Reflectanții la acest post dotat cu un salariu anual 720 coroane, au să documenteze absolvirea școalei comerciale precum și cunoștința perfectă a limbilor române, maghiare și germane.

Direcțiunea.

**Calfa mai în etate
să acceptează nu-
mai decât în neguță-
toria de manufactură
a subscrisului**

George Baciu
Orăștie.

3-

Un comis.

În prăvălia de manufactură a subscrisului, poate găsi aplicare numai decât

UN COMIS

pe lângă condițiuni favo-
rabile

Condiție stabilă.

Teodor Dobo

3-3 comerciant
in Săliște (Szelistye, Szeben m.)

1217-1905 vgh.

Arverési hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a szászvárosi kir. járásbíróság 1905. évi Sp. I. 340/2 számú végzése következtében Dr. Vlad Aurel ügyvéd által képviselt Frank Anna f. Gelmerean javára, Gelmerean Asztarász elleni 150 kor. s járulékaik erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 1100 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: buza, egy ló, teris kocsi, egy kocza 8 malacczal nyilvános árverésen eladatnak.

Ezen árverés a szászvárosi kir. járásbíróság 1905-ik évi V. 660/2 számú végzése folytán 150 kor. tőkekövetelés, ennek 1905. évi június hó 2-ik napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig 126 kor. 08 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Alkenyérén alperes lakásán leendő eszközésére 1905. október hó 24-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérnek, becsáron alul is elfognak adadni

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Szászváros, 1905. évi október hó 10-ik napján.

Schuster Vilmos
kir. bir. végrehajtó.

!! Cancelarie de asigurări !!

Pentru puternicul ținut românesc din jurul Orăștiei, s'a înființat în Orăștie o:

cancelarie centrală de asigurări,

care să servească poporului nostru în chipul cel mai bun și culant.

Cancelaria o conduc trei domni români pricepuți în afacerile de asigurări, mijlocind asigurările cele mai favorabile, atât în contra pagubei prin foc, cât și asigurări pe viață, asigurări de zestre fetelor, etc.

Cancelaria își angajază agenți prin comune, între condițiile cele mai favorabile și dându-le remunerații mai bune decum să dau de obicei agenților mici.

Cei-ce doresc legături cu această cancelarie, vrednică de cea mai mare încredere și sprigin din partea poporului nostru, — să se adreseze la ea pentru informațiuni

„Cancelaria de asigurări“
din Orăștie, Piața-mare.

5178-1905 tkv.

Arverés birdetményi kivonat.

Az algyógyi kir. járásbíróság mint tkvi hatóság közhirre teszi, hogy Filip József a Pávelé végrehajtatónak Bokaj község volt urbéresei végrehaj, tást szenedő elleni 191 korona 30 fillér tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a dévai kir. törvényszékhez tartozó algyógyi kir. járásbírószág területén levő Bokaj község határán fekvő a bokaji 441. sz. tjkvben felvett A + 1 rd. 2477 hrsz. legelőre 3 kor., A + 2 rd. 2480 2480/1 hrsz. legelőre 28 kor., A + 3 rd. 2482 hrsz. legelőre 1392 kor., A + 4 rd. 2560 hrsz. erdőre 1428 kor., A + 5 rd. 2593, 2702, 2707, 2710, 2711 hrsz. legelőre és erdőre 1414 kor. A + 6 rd. 4864 hrsz. erdőre 2346 kor., A + 7 rd. 4865 hrsz. legelőre 113 kor., A + 8 rd. 4903, 4915, 4917 hrsz. legelőre 51 kor., A + 9 rd. 4938 hrsz. legelőre 4 kor., A + 10 rd. 4944 hrsz. legelőre 45 kor., A + 11 rd. 4970 hrsz. legelőre 7 kor., A + 12 rd. 4991 hrsz. legelőre 52 kor., A + 13 rd. 5019-5021 hrsz. legelőre 23 kor., A + 14 rd. 5042, 5059 hrsz. legelőre 31 kor., A + 15 rd. 5050, 5061 hrsz. legelőre 217 kor., A + 16 rd. 5079, 5084 hrsz. legelőre 114 kor., A + 17 rd. 5113 hrsz. legelőre 2 kor., A + 18 rd. 5133 hrsz. legelőre 4 kor., A + 19 rd. 5747 hrsz. legelőre 2 kor., A + 20 rd. 1066 hrsz. legelőre 72 kor., A + 21-24 rd. 583, 762, 859, 861 hrsz. legelőre, itatóra 153 kor.-naban ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlanokra az 1905. évi december hó 7-ik napjának d. e. 9 órakor Bokaj községben a község házá-nál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási aron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsáranak 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. november hó 1-én 3333. szám alatt kelt m. kir. igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezé-hez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgálatni.

Minthogy a jelen szám alatt elrendelt árverésben az árverés alá bocsátandó ingatlanokból a Muntyán Vazul jutalékára az árverés a 4675/1905 tkvi sz. árverési hirdetménynyel elrendeltetett és arra határnapul 1905. november 16-án tűzetik ki, a fenti számú árverési hirdetmény oda módosittatik, hogy az árverés nem 1905. évi november hó 16-án, hanem ezen árveréssel egyidejűleg 1905. évi december hó 7-én fog megtartatni még pedig a 441 sz. tjkvben foglalt ingatlanokra vonatkozólag egyezve.

Algyógyon, 1905. évi szeptember hó 12-én.

A kir. jbróság mint tkvi hatóság.

Rozgony, kir. jbró.